

نامه به: عالیجناب کوفی عنان، دبیر کل سازمان ملل متحد، نیویورک، ایالات متحده

رونوشت به: عالیجناب مری رابینسون، کمیسر عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد، ژنو سویس

عالیجناب موریس دنی کاپیتورن، کمیسون حقوق بشر سازمان ملل متحد، ژنو سویس

پروفیسور رودلفوس فرانسیسکوس ماری لوبرز، کمیسر عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان، ژنو، سویس

موضوع: خطر استرداد شماری از پناهجویان ایرانی مقیم شهر وان ترکیه به ایران بدلیل قضاوت های غیر عادلانه

کمیساریای عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان

عالیجناب،

سخنان شما درباره سختگیری های ناروای دولت های اروپایی نسبت به پذیرش پناهندگان در کنفرانس ژانویه ۲۰۰۱ ضد نژادپرستی دولتهای اروپایی در استکهلم مشوق ما در نوشتن این نامه شد. ما میخواهیم توجه شما را به مشکلات پناهجویان در کشور ترکیه و مشخصاً عملکردهای غیر عادلانه دفتر ترکیه کمیساریای عالی پناهندگان (UNHCR) جلب کنیم که بسیاری از پناهجویان را با خطر استرداد از سوی دولت ترکیه مواجه میسازد.

ما، امضا کنندگان این نامه پناهجویان ایرانی مقیم در شهر مرزی وان ترکیه هستیم. شماری از ما از سوی کمیساریای عالی پناهندگان در ترکیه بعنوان پناهنده برسمیت شناخته شده ایم. عده ای هنوز منتظر جواب هستیم و تعدادی هم به علت بسته شدن پرونده پناهندگی مان از سوی دفتر کمیساریا با خطر استرداد به ایران روبرو هستیم.

دولت ترکیه به محض بسته شدن پرونده پناهجو از سوی کمیساریا برای او حکم دپورت صادر میکند، علی رغم آن که این دولت از سال ۱۹۹۴ روند پناهنده گزینی خودش را نیز ایجاد کرده است. از این روی این کارمندان کمیساریا هستند که عملاً سرنوشت پناهجویان غیراروپایی را در ترکیه تعیین میکنند.

آنچه که در این نامه به اختصار به اطلاع تان میرسد حاصل تجربه های درازمدت فردی ما و دریافت اطلاعات درباره حقوق پناهجویان است که اخیراً سازمانهای غیر دولتی مدافع پناهندگان و حقوق بشر در اختیار ما گذاشته اند.

۱. فقدان تسهیلات لازم پیش از مصاحبه - مصاحبه اصلی برخی از ما بدون در نظر گرفتن زمان کافی برای رفع خستگی، جراحات و اضطراب ناشی از فرار از راههای مرزی کوهستانی بلافاصله پس از ورودمان به شهر وان انجام گرفته است. بقیه ما نیز که تاریخ مصاحبه اصلی مان بخاطر تراکم جمعیت پناهجو در وان ماهها به تاخیر افتاده است بخاطر فقدان امکانات لازم باز هم در روز مصاحبه از شرایط مساعدی برخوردار نبوده ایم. کمیساریا و دولت ترکیه از ارائه هر گونه امکانی برای تخفیف ناملایمات روحی و سرگردانی و اضطراب و همچنین کمک مالی و خدمات طبی خودداری می ورزند. در عین حال بعلت ممنوعیت قانونی کار و مسافرت به شهرهای دیگر برای پناهجویان غیراروپایی نه فقط باید بطور درازمدت با گرسنگی، مریضی، سرما و نبودن بهداشت دست و پنجه نرم کنیم، بلکه از حداقل امکانات مالی و تدارکاتی برای پیگیری درخواست پناهندگی مان نیز برخوردار نیستیم. ما فاقد هر گونه حمایت در مقابل رفتارهای سواستفاده گرانه پلیس، که از روز اول ورودمان با آن مواجه هستیم، می باشیم. علاوه بر این بخاطر نزدیکی وان به مرز ایران ما همیشه در وحشت از شناسایی شدن، ربوده شدن و مورد حمله قرار گرفتن از سوی عوامل

دولت ایران به سر می بریم.

۲. فقدان اطلاعات حقوقی - اغلب ما حداقل دو بار از سوی کارمندان کمیساریا مصاحبه شده ایم. با این حال در هیچکدام از مصاحبه ها نمیدانستیم چه چیزی را باید ثابت کنیم. در اینجا مشاوره حقوقی برای پناهجویان یک رویاست. به هیچیکس در هیچ یک از مراحل بررسی پرونده توضیح مفیدی درباره روند مصاحبه و نحوه قضاوت پرونده نمیدهند. تنها مثلا به ما دستور میدهند که: «کوتاه و مختصر جواب دهید»، «زیادتر از آنچه سوال میشود حرف نزنید» و «بیشتر از یک یا دو صفحه مطلب ننویسید».

۳. مصاحبه های غیر اصولی - به اغلب ما در مصاحبه هایمان زمان کافی برای انتقال اطلاعاتی که از نظر ما محوری و محتاج به توضیحات جزئی شفاهی بوده اند داده نشده است. پناهجویی نیست که در وان مصاحبه شده باشد و به فضای باز جوگرانه و خصمانه مصاحبه ها اعتراض نداشته باشد. آغاز اغلب مصاحبه ها اینطور است: «سعی نکنید به ما دروغ بگویید چون در آن صورت پرونده تان رد میشود». از همان لحظه اول به ما القا میکنند که قابل اعتماد نیستیم. یادداشت برداری در مصاحبه ها را برای پناهجو ممنوع کرده اند. مصاحبه گران با از این شاخ به آن شاخ پریدن، تکرار چندین و چند باره سوالها، تاکید و پیجویی مسائل فرعی، و پریدن وسط حرف ها و حتی بعضی وقتها توهین و تهدید، فضای مصاحبه را متشنج میکنند که نه فقط باعث تحقیر ما میشود بلکه به اضطراب، پاره شدن رشته افکار، و فراموشی مان دامن میزند. هیچگاه به ما نمی گویند که چه هدفی را با سوال هایشان دنبال میکنند، چرا باید چندین دفعه جوابها را تکرار کنیم، و چه اشکالاتی به اظهارات ما وارد است. برخی از مصاحبه گران در میان دیگر سئوالهای مصاحبه مثلا می پرسند که «اسب در ماه چند کیلو کاه میخورد؟» و یا «چرا سرت را تراشیده ای؟». هیچگاه نمیتوانیم اهداف این سئوالات تحقیرکننده را دریابیم. تنها زمانی که میتوانیم شک کنیم به پاسخهایمان اعتراض وارد است وقتی است که با تمسخرهای مصاحبه گران، یا مزحکه بین مصاحبه گر و مترجم متعاقب پاسخ هایمان مواجه می شویم.

۴. نداشتن امکان اعتراض - اکثر اوقات جرات اعتراض نداریم چون نه فقط موثر نیست بلکه به متشنج شدن بیشتر فضای مصاحبه می انجامد. زمانی هم که اعتراض میکنیم، فقط میگویند: «این تکنیک ما است»، «برای ما تعیین تکلیف نکنید»، و «ما که از شما دعوت نکردیم اینجا بیایید». اخیرا یکی از کارمندان حقوقی ارشد این سازمان که بیشتر اوقات از پناهجویان در وان مصاحبه میگیرد، در ملا عام تهدید کرد که «اگر دلش بخواهد میتواند آنقدر از پناهجو مصاحبه بگیرد تا ریش کند». ما مجبوریم این تهدیدها را جدی بگیریم چون بسته و سری بودن روند پناهنده گزینی کمیساریا راه را برای برخورد تلافی جویانه کارمندان، و حتی مردود کردن پرونده، کاملا باز گذاشته است.

۵. فقدان مترجمین شایسته - برای اغلب ما از مترجمینی استفاده شده که به زبان ما مسلط نبوده اند. مثلا یکی از کارمندان دائمی دفتر وان که اهل ترکیه است بعضی وقتها با کمک مترجم و بعضی وقتها بدون مترجم با پناهجویان گرد ایرانی مصاحبه میکند. همه پناهجویانی که بدون مترجم مجبور شده اند با وی مصاحبه کنند دچار مشکلات محاوره ای شده اند چون او گردی را با لهجه دیگری صحبت میکند. مترجمینی هم که معمولا در مصاحبه های پناهجویان گرد شرکت می کنند اهل سوریه و عراق هستند که آنها هم بخاطر تفاوت لهجه توانایی درک و تفهیم همه مطالب را ندارند. کارمندان دائمی دیگری که او هم اهل ترکیه است و اغلب اوقات با فارس زبانها بدون استفاده از مترجم مصاحبه میکند فارسی را خیلی ابتدایی حرف میزند. بدلیل آن که در پایان مصاحبه ها اظهارات مکتوب شده را

برای تصحیح اشتباهات برایمان بازخوانی نمی کنند و هرگز هم اجازه رویت مکتوبات پرونده مان را به ما نمی دهند هیچگاه نمیتوانیم به یقین بدانیم که چه اشتباهات ترجمه ای پیش آمده.

۶. عدم توجه به نیازهای زنان- به خواست پناهجویان زن که بخاطر مسائل پرونده شان ترجیح داده اند با مصاحبه گر و مترجم زن مصاحبه کنند معمولاً ترتیب اثر داده نشده. تقاضای اغلب زنانی که مایل بوده اند جدا از همسرانشان پرونده ارائه دهند رد شده است.

۷. افشا نکردن علت ردی- زمانیکه به پرونده های ما جواب منفی میدهند، جز یک فرم از پیش آماده که در آن با دست خط کد های متفاوتی (RE, RM, RC, RN, RR) اضافه شده اعلام میکند مردود شده ایم هیچ توضیح دیگری داده نمیشود. حتی نمیدانیم این کد ها مخفف چه هستند. علت ردی های قبلی را حتی اگر مصاحبه استیناف یا بازگشایی هم داشته باشیم شفاها به ما اعلام نمیکنند. چون اجازه دیدن هیچ قسمت پرونده را نداریم حتی نمیدانیم آیا اظهارات ما بدرستی مکتوب گردیده، آیا نامه ها و مدارک ما داخل پرونده شده، صحیح ترجمه شده اند و یا اصلاً ترجمه شده اند. بعلت سری بودن همه این اطلاعات معدود پناهجویانی هم که امکانات مالی تماس با سازمانهای حقوق بشر و دفاع از پناهندگان و وکلای حقوقی را دارند معمولاً از آنها میشنوند که: «چون معلوم نیست باید با چه مقابله کنیم، نمیتوانیم موثر باشیم».

۸. فرجام خواهی های بی تاثیر- علی رغم اینکه اغلب ما حداقل یک بار بررسی فرجام خواهی داشته ایم، این بررسی ها در اغلب مواقع نتیجه بخش نبوده اند. اولاً بدلیل ندانستن علت ردی مراحل قبل و دوماً بدلیل اینکه در فرجام خواهی های کمیساریا پرونده از نو بررسی نمیشود. فرجام خواهی برخی از ما فقط پانزده دقیقه مصاحبه بوده است. برای برخی فقط چند سؤال فرستاده شده که آنها را نیز کارمندی که خودش تصمیم گیرنده مرحله فرجام پرونده نبوده پرسیده است. از برخی هم مترجمین به تنهایی مصاحبه گرفته اند و حتی معلوم نشده که برای کدام کارمند حقوقی فرستاده شده است. با توجه به اینکه باید برای هر مصاحبه چندین ماه و حتی تا یکسال انتظار کشید چنین فرجام های سرسری ی به غیر عادلانه ترین وجهی حق بررسی عادلانه پرونده را از ما سلب نموده است.

۹. نادیده گرفتن شکنجه و سابقه زندان- سابقه زندانی سیاسی بودن و مورد شکنجه قرار گرفتن مدعین آن را جدی نمیگیرند. در مصاحبه ها از شنیدن توضیحات ما راجع به شکنجه های وارده و یا مشاهده آثار فیزیکی آن معمولاً خودداری میکنند. هیچگونه تسهیلات قابل ذکری هم برای گرفتن مدرک پزشکی شکنجه از متخصصین طبی در اختیار ما نمی گذارند. به مدارکی که معمولاً با هزار زحمت و با به خطر انداختن بازماندگانمان در ایران بدست میاوریم اهمیت لازم را نمیدهند. در بعضی موارد مصاحبه گران پس از نگاهی سطحی و بدون کمک مترجم آنها را در جا به پناهجو پس داده اند. اگر هم تحویل گرفته اند هیچگاه ترجمه آنها در اختیار ما نگذاشته اند و ما را از نتیجه بررسی آنها به با خبر نکرده اند.

۱۰. فقدان امکان دادخواهی احکام کمیساریا- در آخر لازم به تذکر است که وضعیت ما در ترکیه نسبت به پناهجویانی که در اغلب کشورهای دیگر اروپا درخواست پناهندگی میکنند از یک لحاظ دیگر هم بدتر است. ما در ترکیه امکان فرجامخواهی احکام کمیساریا را از تریبون های مستقل و یا دادخواهی در دادگاه های قضایی را نداریم.

عالیجناب،

چندین برابر شدن جمعیت پناهجویان ایرانی در سالهای اخیر چه در ترکیه و چه در دیگر نقاط جهان گواه دیگری بر سیر صعودی سرکوب و نقض حقوقهای ابتدایی در ایران است. آیا بنظر شما فراریان از این سرکوبها و بی عدالتیها نباید انتظار داشته باشند حکمی که مربوط به حیات و سرنوشتشان است با دقت و رعایت اصول بررسی شود؟ مگر کارمندان کمیساریا صرف اینکه از سوی این سازمان استخدام گردیده اند خطاناپذیر شده اند؟ پس چرا مجازند که ابتدایی ترین موازین دادرسی عادلانه را زیر پا بگذارند آنهم در شرایطی که اشتباه در قضاوتشان قطعا منجر به استرداد ما میشود؟ در پایان، از شما احتراماً میخواهیم از خواسته های ما دفاع کنید و راهنمایی ها و اقدامات لازم را به مراجع زیربط بعمل آورید.

۱. اعزام بازرسانی بی طرف و مستقل و آشنا به مسائل پناهندگی به شهر وان برای ارزیابی از نزدیک روند پناهنده گزینی کمیساریا، رسیدگی به اعتراضات پناهجویان و صدور توصیه های لازم برای رفع کلیه بی عدالتی های این سیستم .

۲- توصیه فوری به دولت ترکیه در مورد:

- لغو و توقف احکام استرداد صادر شده و یا در دست صدور.

- لغو ممنوعیت مسافرت برای پناهجویان غیر اروپایی و انتقال فوری ما از وان به شهرهای مرکزی

- لغو ممنوعیت اشتغال برای پناهجویان غیر اروپایی و در اختیار گذاردن امکانات رفاهی.

۳- توصیه فوری به کمیساریا در مورد:

- فراهم کردن تسهیلات لازم برای ارزیابی سیستم پناهنده گزینی اش از سوی بازرسان اعزامی و اجرای توصیه های آنان، و در این فاصله،

- اعلام علت مردود شدن درخواستهای پناهندگی بطور کتبی و مشروح.

- بازگشایی تمام پرونده هایی که بسته مطلق (RR) اعلام شده اند و بررسی از نو کامل پرونده همراه با مصاحبه جدید.

از توجه شما به موارد این نامه کمال تشکر را داریم و بعلت شرایط مخاطره آمیز موجود از پاسخ فوری و اقدامات عاجل شما عمیقاً قدردانی میکنیم. لطفاً پاسخ خود را به آدرس زیر ارسال کنید.

با احترام

امضا کنندگان ضمیمه نامه میباشد

۳۹۴ متقاضی پناهندگی ایرانی (۹۰۴ نفر) مقیم شهر وان ترکیه

۱۴ مه، ۲۰۰۱

Hayate No,
P.K. 135 , Van, Turkey
Fax: 90-432-215-6545
Email: ktphn_van@hotmail.com